

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΙΡΑΝΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

**Ο αγροτικός τομέας στην Αλβανία &
προοπτικές συνεργασίας**

Σύνταξη: Σ. Μοσχόβης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

Ιούλιος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. ΧΑΡΑΚΗΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ	4
B. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ.	6
Γ. ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	8
Δ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ -ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποτελεί βασική προτεραιότητα της Αλβανικής Κυβέρνησης, καθώς η συμβολή του στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας είναι αδιαμφισβήτητη.

Ειδικότερα, το Εθνικό Σχέδιο για τον Αγροτικό Τομέα για το 2018, είναι το σημαντικότερο των τελευταίων ετών και περιλαμβάνει τομεακές δράσεις για την γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη γεωργική μεταποίηση. Εστιάζει στην αύξηση των εξαγωγών γεωργικών, κτηνοτροφικών και αγροδιατροφικών προϊόντων, τον περιορισμό των εισαγωγών και την υιοθέτηση προτύπων ασφάλειας τροφίμων.

Παράλληλα έχει καταγραφεί το έντονο ενδιαφέρον της αλβανικής πλευράς για διμερή συνεργασία, ιδίως σε θέματα μεταφοράς τεχνογνωσίας σε όλους τους παραπάνω τομείς, συμπεριλαμβανομένου του αγροτουρισμού, καθώς και η δυνατότητα χρηματοδότησης των σχετικών προγραμμάτων μέσω του αλβανικού κρατικού προϋπολογισμού και του Ευρωπαϊκού Προγράμματος IPARD II.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω εκτιμήσεων, το Γραφείο μας έχει ήδη προσεγγίσει τους αρμόδιους αλβανικούς φορείς, ήτοι το α/Υπουργείο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και το Εθνικό Συμβούλιο Αγροβιομηχανίας (KASH), διοργανώνοντας αποστολή 30 Αλβανών επιχειρηματιών, καθώς και στελεχών από τους εν λόγω φορείς στην Δ.Ε AGROTICA (Θεσ/νίκη, 1-4/2/2018) στο πλαίσιο του Προγράμματος Hosted Buyers της HELLEXPO.

Σημειώνεται επίσης ότι η ανταπόκριση των παραγωγικών φορέων και επιχειρήσεων, εκατέρωθεν των συνόρων, υπήρξε ενθουσιώδης όταν διοργανώθηκε από το Γραφείο μας το 1^ο Ελληνο-Αλβανικό Εργαστήριο στον αγροτικό τομέα (Κορυτσά, 5/4/2017), υπό την αιγίδα του ανωτέρω Υπουργείου και την υποστήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων, όπου έλαβαν μέρος συνολικά 200 άτομα περίπου, μεταξύ των οποίων, καλλιεργητές και παραγωγοί, πανεπιστημιακοί και εμπειρογνώμονες, γεωπόνοι, κτηνοτρόφοι, έμποροι και διανομείς λιπασμάτων, φυτωρίων, σπόρων και λοιπών γεωργικών προϊόντων.

A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

Ο αγροτικός τομέας στην Αλβανία απασχολεί σχεδόν το 48% του εργατικού δυναμικού και παράγει περίπου το 20% του ΑΕΠ.

Η Αλβανία καλύπτει επιφάνεια 2,8 εκατομμύρια εκτάρια, εκ των οποίων 699,021 αποτελούν καλλιεργήσιμη γεωργική γη (24% της συνολικής έκτασης). Λιβάδια και βοσκοτόπια καταλαμβάνουν το 16%, ενώ η μη παραγωγική έκταση (αστική, εξωτερικά ύδατα) καταλαμβάνει το 15%, τα δάση 36%, και το υπόλοιπο 9%.

Στις αγροτικές περιοχές κατοικούν περίπου 1,2 εκατομμύρια άνθρωποι και δραστηριοποιούνται 352.000 αγροκτήματα. Από αυτά μόνο τα 36.000 είναι επίσημα καταχωρημένα (με ΑΦΜ) ως γεωργικές επιχειρήσεις στο Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΓΕΜΗ) και μπορούν να έχουν πρόσβαση τα προϊόντα τους στην αγορά.

Ωστόσο, τα τρία τελευταία χρόνια, με τη συνδρομή του Αλβανικού Συμβουλίου Αγροτοβιομηχανίας (KASH) το οποίο απαριθμεί 32 μέλη, εκ των οποίων 20 Εθνικές Ενώσεις και 12 περιφερειακά Συμβούλια Αγροτικής Οικονομίας (<http://www.kash.org.al/?lang=en>), καθώς και του Εθνικού Αγροτικού Οργανισμού, δημιουργήθηκαν 64 Ενώσεις Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB). Ορισμένες από αυτές δημιουργήθηκαν με την υποστήριξη της Ένωσης Αγροτικών Επιχειρήσεων και παρουσίασαν αρχικά θετικά αποτελέσματα στην δραστηριότητά τους, χωρίς όμως να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα για λόγους που θα πρέπει να διερευνηθούν, προκειμένου να εξευρεθεί βιώσιμη λύση στο πρόβλημα.

Ειδικότερα, η Ένωση Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB) με την επωνυμία "Agroservisi Shqiptar", με περισσότερα από 100 μέλη, υποστηρίχθηκε από την Αλβανική Ένωση Αγροτικής Μηχανικής και Γεωργικών Μηχανημάτων (AVALB). Η εν λόγω Ένωση υπήρξε ο εγγυητής και συνδιοργανωτής της πρώτης και δεύτερης Έκθεσης Νοτιοανατολικής Ευρώπης «Γεωργική Μηχανική και Μονάδες Αγρο - Επιχειρήσεων» «EIMA South East Europe» που έλαβε χώρα στα Τίρανα κατά τα έτη 2014 και 2015.

Στη συνέχεια δραστηριοποιήθηκε στην εισαγωγή γεωργικών μηχανημάτων, συνάπτοντας αξιόλογες συμβάσεις, ενώ παράλληλα εκταμίευσε κονδύλια από το Πρόγραμμα IPARD LIKE της ΕΕ, και 13 από τα μέλη της επωφελήθηκαν από επιχορηγήσεις και δάνεια με ελαφρύνσεις και ευνοϊκούς όρους από εμπορικές τράπεζες.

Επίσης ανάλογη δραστηριότητα είχε και Ένωση "Ιδιωτικοί Κτηνιατρικοί Σταθμοί στην Αλβανία", η οποία συνεστήθη πρόσφατα και επιδιώκει συνεργασία με αντίστοιχους οργανισμούς στην Ελλάδα.

Επομένως οι αγρότες που δεν ακούν επίσημη γεωργική δραστηριότητα, υπερβαίνουν τους 300.000. Αυτοί παράγουν ένα ευρεία γκάμα πρώτων υλών και προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής, κυρίως για αυτοκατανάλωση, για ζωοτροφές, ενώ απομένει ένα μικρό μόνο πλεόνασμα παραγωγής για διάθεση, λόγω της περιορισμένης εκμετάλλευσης σε γεωργική γη και παραγωγή που διαθέτουν.

Η αλβανική αγορά διαθέτει άφθονο εργατικό δυναμικό με χαμηλό κόστος (κατά μέσο όρο με μηνιαίο μισθό τα 300 ευρώ), κατά πολύ χαμηλότερο σε σύγκριση με τις αγορές της Περιοχής.

Συγκεκριμένα, οι αγρότες στην Αλβανία διαθέτουν για καλλιέργεια 696.000 εκτάρια, με μέσο όρο περίπου 2 εκτάρια ανά αγρόκτημα. Από αυτά, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία καλλιεργούνται περίπου 418.000 εκτάρια με μέσο όρο, ήτοι 1,2 εκτάρια ανά αγρόκτημα.

Στο 50% και πλέον της καλλιεργήσιμης έκτασης κυριαρχούν οι ζωοτροφές, οι οποίες καλύπτουν κατά βάση την εγχώρια ζήτηση, καθώς 3,5 εκατομμύρια αγελάδες και 985.000 αιγοπρόβατα εκτρέφονται στην χώρα.

Παρά τις όποιες προσπάθειες, οι αγοραπωλησίες των γεωργικών γαιών αναπτύσσονται με αργούς ρυθμούς λόγω του κατακερματισμού τους σε μικρά αγροτεμάχια (Ν. 7501/1991 "Περί κατανομής γης"), πολιτική που έχει επιδράσει αρνητικά στην αγροτική ανάπτυξη της χώρας.

Η Αλβανία, μέχρι τη δεκαετία του 1990, διέθετε περίπου 400.000 εκτάρια αρδευομένων εκτάσεων, λόγω των πλουσίων φυσικών υδάτινων πόρων της και των σχετικών επενδύσεων.

Ειδικότερα, η χώρα διαθέτει 247 ταμιευτήρες υδάτων διαφορετικών τύπων και μεγεθών, συνολικής επιφάνειας 1210 χλμ. και όγκου 60 δισεκατομμυρίων m³ περίπου, στους οποίους περιλαμβάνονται 5 τεχνητές λίμνες, 670 αρδευτικές δεξαμενές και περισσότερες από 200 υπόγειες πηγές με ροή 200l/sec.

Η ροή των ποταμών υπολογίζεται σε 39 δις m³ υδάτων κατ' έτος περίπου, τα οποία ωστόσο καταλήγουν στη θάλασσα, παρόλο που οι υδάτινοι πόροι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά σε περιόδους ξηρασίας και επαρκούν πλήρως για την άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων.

Σημειώνεται ότι στην Αλβανία τα τελευταία χρόνια αρδεύονται μόνο 150.000 εκτάρια περίπου της καλλιεργήσιμης γης (400.000 εκτάρια). Εξάλλου, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, από την συνολική έκταση των 418.000 εκταρίων για καλλιέργεια, καλλιεργούνται κατ' έτος μόνο τα 300.000 εκτάρια, ενώ πάνω από 100.000 εκτάρια παραγωγικής γης παραμένουν ακαλλιεργητα.

Σε ό,τι αφορά τον αγροτικό εξοπλισμό στη χώρα, είναι καταχωρημένα 9.794 τρακτέρ, από τα οποία τα 4.013 είναι μίνι - τρακτέρ, τα περισσότερα από τα οποία δεν φέρουν πινακίδες, ούτε άδεια κυκλοφορίας, ενώ παράλληλα δεν πληρούν τις απαιτούμενες τεχνικές προδιαγραφές, προκειμένου να τεθούν ως εγγύηση σε δανειοδοτικά ιδρύματα. Σήμερα κυκλοφορούν 5.000 τρακτέρ περίπου.

Ενδεικτικά σημειώνεται ότι η Αλβανία διαθέτει 1,24 τρακτέρ ανά 100 εκτάρια, ενώ η πΓΔΜ 6 τρακτέρ ανά 100 εκτάρια, η Ελλάδα 6,6 τρακτέρ ανά 100 εκτάρια, η Ιταλία 13,2 τρακτέρ ανά 100 εκτάρια, η Γερμανία 10,8 τρακτέρ ανά 100 εκτάρια και ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι 8,1 τρακτέρ/100 εκτάρια.

Οι χώρες της περιοχής χρησιμοποιούν κατά μέσο όρο 5-7 μηχανήματα και γενικότερο εξοπλισμό που σχετίζεται με την καλλιέργεια του εδάφους και την παραγωγή, τη συγκομιδή και μεταποίηση γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, ενώ αντίστοιχα στην Ε.Ε. χρησιμοποιούν κατά μέσο όρο 13 αγροτικές μηχανές/τρακτέρ. Στην Αλβανία χρησιμοποιούνται κατά κανόνα τύποι τρακτέρ παλαιάς τεχνολογίας.

Εξάλλου, εξαιτίας του ορεινού εδάφους της χώρας, μόνο το 54% των αγροτικών οικογενειών χρησιμοποιούν τρακτέρ ή άλλο μηχανικό εξοπλισμό στη γεωργία. Κατά συνέπεια αξιοποιούνται κατά μέσο

όρο 1,5 έως 2 μονάδες εργατικού δυναμικού ανά εκτάριο, στον τομέα της γεωργίας και της βιομηχανίας μεταποίησης αγροτικών προϊόντων στην Αλβανία.

Επίσης, παρατηρείται μείωση του εργατικού δυναμικού στη γεωργία και την κτηνοτροφία σαν αποτέλεσμα εγκατάλειψης των αγροτικών περιοχών.

Στην Αλβανία, περίπου το 50% των αγροτών αντιμετωπίζουν προβλήματα στο οδικό δίκτυο και ιδιαίτερα στα τμήματα μεταξύ των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, γεγονός το οποίο συνεπάγεται την αύξηση του κόστους και την παρακώλυση των αγροτικών δραστηριοτήτων ιδίως κατά τη περίοδο της συγκομιδής.

Το μέσο ετήσιο γεωργικό εισόδημα ανέρχεται σε 54% από την κτηνοτροφία και 46% από τη γεωργία, ενώ η μέση ετήσια δαπάνη αντιστοιχεί στο 68% για τη γεωργία, το 4% για τη μηχανική, το 16% για την κτηνοτροφία και 12% για τη γεωργία. Επί συνόλου 352.000 αγροτικών οικογενειών, οι 292.000 ασχολούνται με την κτηνοτροφία.

Ειδικά οι μη καλλιεργούμενες επί πολλά έτη εκτάσεις θεωρούνται οι πλέον κατάλληλες για την παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων αρίστης ποιότητας, με χαμηλό κόστος, καθώς είναι αρδευόμενες και μπορούν να καλλιεργηθούν με γεωργικά μηχανήματα. Προσφέρουν σημαντικότερες ευκαιρίες για επενδύσεις, καθώς μπορεί να εισφέρουν 100 - 400 εκ. δολάρια ακαθάριστου εισοδήματος το χρόνο στο ΑΕΠ της χώρας. Ωστόσο δεν καλλιεργούνται αποδοτικά για τους κατωτέρω κυρίως λόγους:

- μικρό μέγεθος των κλήρων και κακή οργάνωση των γεωργικών επιχειρήσεων,
- έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των γεωργών και έλλειψη τυποποίησης των προϊόντων τους,
- έλλειψη προηγμένης τεχνολογίας και καινοτομίας,
- έλλειψη υποδομών (δρόμοι, αποχετευτικό και αρδευτικό σύστημα),
- ανεπάρκεια χρηματοδότησης,
- εμπόδια στην υλοποίηση των προγραμμάτων χρηματοδότησης,
- νομοθετικά κενά στη γεωργική δραστηριότητα.

Παράλληλα, οι αλβανοί αγρότες έχουν γίνει δέκτες των αρνητικών επιπτώσεων των συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών, όπως του ΠΟΕ και του περιφερειακού εμπορίου CEFTA, ή την πρόσφατη γερμανική πρωτοβουλία για την δημιουργία ελεύθερης αγοράς των βαλκανικών χωρών που διάγουν την προεναξιακή τους φάση προς την ΕΕ. Εξάλλου κατά τα τρία τελευταία έτη, έχουν πληγεί σημαντικά από παγετούς, μαζικές πλημμύρες, παρατεταμένη ξηρασία, πυρκαγιές, φυτικά παράσιτα και ασθένειες ζώων.

B. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ.

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποτελεί σημαντική προτεραιότητα της α/Κυβέρνησης, καθώς είναι αδιαμφισβήτητη η συμβολή του στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Το έτος 2017 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πολύ επιτυχημένη χρονιά για την αλβανική γεωργία, καθώς σημειώθηκε αύξηση της τάξεως του 19,9% στις εξαγωγές των εγχώριων αγροτικών προϊόντων.

Σε αυτό συνέβαλαν αναμφίβολα και οι πολιτικές για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον αγροτικό τομέα οι οποίες περιλαμβάνουν:

α. Φορολογικά κίνητρα

Συγκεκριμένα έχουν θεσμοθετηθεί φορολογικά κίνητρα για την μεγιστοποίηση των αποδόσεων και τη μείωση του κόστους παραγωγής. Σε αυτά περιλαμβάνονται η μείωση του ΦΠΑ και του φόρου επί των κερδών (5%), καθώς και η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης των αγροτικών επιχειρήσεων, μέσω της μείωσης του φορολογικού συντελεστή.

β. Μεταρρύθμιση σχετικά με την ιδιοκτησία γης

Η Αλβανική Κυβέρνηση, στο πλαίσιο της συμμόρφωσης της χώρας ενόψει των προενταξιακών διαπραγματεύσεων με σχετική αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (υπ' αριθμ. 18-20) και τις σχετικές συστάσεις, προχωρεί με γοργούς ρυθμούς τη διαδικασία κατάρτισης κτηματολογίου όσον αφορά την αναγνώριση και κατοχύρωση της έγγειας ιδιοκτησίας επί των αγροτικών εκτάσεων, με ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση του κατακερματισμού του γεωργικού κλήρου και στην συνένωση των αγροτικών γαιών.

Ήδη αναμένεται να ολοκληρωθεί η πιστοποίηση 50 χιλιάδων τίτλων ιδιοκτησίας έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2018, ενώ παράλληλα εκκρεμούν προς εγγραφή 200 χιλιάδες τίτλοι. Για το σκοπό αυτό, συνεστήθη στο α/Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ομάδα Εργασίας για την παρακολούθηση, υποστήριξη και ολοκλήρωση των νομικών διαδικασιών σχετικά με τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας των αγροτικών γαιών χωρίς αποζημίωση (Υπ. Απόφαση υπ' αριθμ. 128/23.3.2018).

Παράλληλα συνεστήθη στο ίδιο Υπουργείο και ομάδα εργασίας στην οποία συμμετέχουν το Γραφείο του Πρωθυπουργού, η Κεντρική Υπηρεσία για την Καταχώρηση της Ακίνητης Περιουσίας, καθώς και 61 δήμοι και το Υπουργείο Εσωτερικών της χώρας.

γ. Επιδοτήσεις και δάνεια με ευνοϊκούς όρους για την υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος για τον αγροτικό τομέα για το 2018.

Η άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών επενδύσεων, υποστηρίζεται με επιδοτήσεις και δάνεια με ευνοϊκούς όρους από τις εμπορικές τράπεζες. Οι ενισχύσεις παρέχονται, τόσο από τον αλβανικό κρατικό προϋπολογισμό στο πλαίσιο του **Εθνικού Προγράμματος Επενδύσεων**, το οποίο προβλέπει κονδύλια ύψους **23 εκατ. ευρώ**, όσο και από το **Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα IPARD II**, η χρηματοδότηση του οποίου ανέρχεται **σε 71 εκατ. ευρώ**.

Σημειώνεται ότι η υποβολή των σχετικών επενδυτικών προτάσεων από τους ασκούντες επίσημη αγροτική δραστηριότητα πραγματοποιείται κατά κανόνα μέσω των υφισταμένων ήδη 64 Ενώσεων Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB), οι οποίες εκπαιδεύουν εξειδικευμένα στελέχη για το σκοπό αυτό.

Για το σκοπό αυτό έχει προβλεφθεί η δημιουργία μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η οποία θα περιλαμβάνει την ηλεκτρονική κάρτα του αγρότη, τον ηλεκτρονικό κατάλογο του αγροκτήματος και το Εθνικό Κέντρο Εγγραφής των αγροτικών επιχειρήσεων.

Γ. ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Το **Εθνικό Πρόγραμμα για τον Αγροτικό Τομέα για το 2018** είναι το σημαντικότερο των τελευταίων ετών και περιλαμβάνει τομεακές δράσεις για την γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη γεωργική Μεταποίηση. Εστιάζει στην αύξηση των εξαγωγών γεωργικών, κτηνοτροφικών και αγροδιατροφικών προϊόντων, τον περιορισμό των εισαγωγών και την υιοθέτηση προτύπων ασφάλειας τροφίμων.

Ειδικότερα:

α. Στον **τομέα της φυτικής παραγωγής** έχουν επιλεγεί 15 επιλέξιμα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων οπωροφόρων δέντρων, προϊόντων θερμοκηπίου, φαρμακευτικών φυτών κ.λπ, βάσει κριτηρίων που σχετίζονται με τις εξαγωγικές δυνατότητες και προοπτικές των προϊόντων, καθώς και τις θέσεις απασχόλησης, που δημιουργούν.

β. Η **ασφάλεια τροφίμων και κυρίως των ζωικών προϊόντων**, αποτελεί διακαή στόχο του Α/Υπουργού κ. Peleshí. Επισημαίνεται ότι η Αλβανία δεν διαθέτει σχετική πιστοποίηση και επί του παρόντος απαγορεύονται οι εξαγωγές αυτών των προϊόντων στην ΕΕ. Η ανιχνευσιμότητα, η εγγύηση για τις αναγραφόμενες ημερομηνίες λήξης των προϊόντων που πωλούνται στα ράφια των σούπερ μάρκετ (σημειωτέον, συχνά γίνεται παραποίηση των ημερομηνιών αυτών), αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την οικοδόμηση ενός σύγχρονου συστήματος ασφάλειας των τροφίμων.

γ. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται **μεταρρύθμιση στον τομέα της μεταποίησης γαλακτοκομικών προϊόντων και υποπροϊόντων**, ως βασική προϋπόθεση για την τήρηση και βελτίωση των προτύπων ασφάλειας στη χώρα. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι ο έλεγχος όλων των σταδίων από την συλλογή και την επεξεργασία μέχρι την κατανάλωση, ενώ προβλέπεται επιδότηση 10 λεκ ανά λίτρο πρώτης ποιότητας γάλακτος, στις μονάδες, που πληρούν τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις και εναρμονίζονται με τους σχετικούς κανόνες υγιεινής και ασφάλειας τροφίμων. Επισημαίνεται ότι προϋποθέσεις για την επιδότηση είναι: α) το γάλα να είναι ποιότητας πρώτης κατηγορίας, βάσει σχετικής εργαστηριακής ανάλυσης και β) οι επιλέξιμες μονάδες να έχουν 15 αγελάδες.

δ. Παράλληλα, προβλέπεται η **δημιουργία νέων σημείων συλλογής γάλακτος ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων γαλακτοκομικών μονάδων**. Στο πλαίσιο αυτό παρέχεται επιδότηση 50% της συνολικής δαπάνης για τον εξοπλισμό μηχανημάτων και εκσυγχρονισμό των μονάδων, με ελάχιστη προϋπόθεση 10 αγελάδες ή 100 αιγοπρόβατα και ανώτατο ύψος της τα 30 εκατ. λεκ ανά μονάδα (περίπου 225.000 ευρώ).

ε. Στον **τομέα της κτηνοτροφίας** για εκμεταλλεύσεις άνω των 100 κεφαλών προβάτων ή/και αιγών η επιδότηση ανέρχεται σε ποσό 500 λεκ/κεφαλή και για εκμεταλλεύσεις με περισσότερες από 10

κεφαλές αγελάδων σε ποσό 2.000 λεκ/κεφαλή. Με αυτό το μέτρο το α/Υπουργείο εστιάζει στην καταγραφή των ζώων, ούτως ώστε σταδιακά να δημιουργηθεί η βάση για την ιχνηλασιμότητα και ασφάλεια των τροφίμων.

Στο πλαίσιο των μεταρρυθμίσεων, επιχειρείται επίσης η **αλλαγή κουλτούρας των αγροτών με την προώθηση της δημιουργίας γεωργικών συνεταιρισμών** για την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, άντλησης χρηματοδότησης και καλύτερων συμφωνιών με δυνητικούς αγοραστές των προϊόντων τους.

Δ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ -ΑΛΒΑΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Από τις επαφές του Γραφείου ΟΕΥ Τιράνων τους αρμόδιους αλβανικούς φορείς, ήτοι το α/Υπουργείο Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης και το Εθνικό Συμβούλιο Αγροβιομηχανίας (KASH), διαπιστώθηκε το έντονο ενδιαφέρον για μεταφορά τεχνογνωσίας σε όλους τους ανωτέρω τομείς, συμπεριλαμβανομένου του αγροτουρισμού. Εξάλλου, μέλη του KASH συμμετέχουν σταθερά τα τελευταία χρόνια στις συναφείς Διεθνείς Εκθέσεις, που διοργανώνονται στην Ελλάδα, AGROTICA και AGROTHESSALY.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω εκτιμήσεων, το Γραφείο μας διοργάνωσε αποστολή 30 Αλβανών επιχειρηματιών, καθώς και στελεχών από τους εν λόγω φορείς στην Δ.Ε AGROTICA (Θεσ/νίκη, 1-4/2/2018) στο πλαίσιο του Προγράμματος Hosted Buyers της HELLEXPO.

Σημειώνεται επίσης ότι η ανταπόκριση των παραγωγικών φορέων και επιχειρήσεων, εκατέρωθεν των συνόρων, υπήρξε ενθουσιώδης όταν διοργανώθηκε από το Γραφείο μας το 1^ο Ελληνο-Αλβανικό Εργαστήριο στον αγροτικό τομέα (Κορυτσά, 5/4/2017), υπό την αιγίδα του ανωτέρω Υπουργείου και την υποστήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων, όπου έλαβαν μέρος συνολικά 200 άτομα περίπου, μεταξύ των οποίων, καλλιεργητές και παραγωγοί, πανεπιστημιακοί και εμπειρογνώμονες, γεωπόνοι, κτηνοτρόφοι, έμποροι και διανομείς λιπασμάτων, φυτωρίων, σπόρων και λοιπών γεωργικών προϊόντων.

Ειδικότερα το αλβανικό ενδιαφέρον για διμερή συνεργασία εντοπίζεται:

1. Στην αγορά 5.000 νέων τρακτέρ και περίπου 15.000 αγροτικών μηχανημάτων διαφόρων τύπων. Τα μηχανήματα αυτά είναι απαραίτητα για την κάλυψη των νέων αναγκών της γεωργικής παραγωγής και για την αναβάθμιση του παλαιού γεωργικού εξοπλισμού, συντήρηση του οποίου συνεπάγεται σήμερα πολύ υψηλό κόστος και χαμηλή ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών. Εταιρείες στην Ελλάδα, οι οποίες έχουν την αποκλειστική διάθεση αγροτικού εξοπλισμού σημαντικών διεθνών κατασκευαστών, θα μπορούσαν να προμηθεύσουν την Αλβανία με τρακτέρ και γεωργικά μηχανήματα. Η ενίσχυση της συνεργασίας με τις εν λόγω εταιρείες θα ήταν επωφελής και για τις δύο χώρες.
2. στην τεχνική υποστήριξη των 64 Ενώσεων Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB) από έλληνες εμπειρογνώμονες και την εκπαίδευση των στελεχών τους, στην κατάρτιση προγραμμάτων για την απορρόφηση της χρηματοδότησεων του αγροτικού τομέα από το Πρόγραμμα IPARD II και τον αλβανικό κρατικό προϋπολογισμό,
3. στην τεχνική υποστήριξη για την τη δημιουργία νέων Ενώσεων Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB) σε κάθε χωριό, ομάδα χωριών ή διοικητική μονάδα,
4. στην παροχή συνδρομής στον τομέα ασφάλισης της παραγωγής και για τη λήψη δανείων με ευνοϊκούς όρους για την άσκηση της αγροτικής δραστηριότητας,

5. στην προώθηση της διαδικασίας αδελφοποίησης των Ενώσεων Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB) με τους αντίστοιχους ανά τομέα οργανισμούς στην Ελλάδα,
6. στην παροχή συνδρομής για την υλοποίηση του προτεινόμενου από τις Ενώσεις Επιχειρηματικότητας Αγροτουρισμού στην Αλβανία Προγράμματος για την επισημοποίηση του τομέα μέσω της δημιουργίας μιας Ηλεκτρονικής Πλατφόρμας, η οποία θα περιλαμβάνει την ηλεκτρονική κάρτα του αγρότη, τον ηλεκτρονικό κατάλογο του αγροκτήματος και το Εθνικό Κέντρο Εγγραφής των αγροτικών επιχειρήσεων,
7. στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των αντίστοιχων ενώσεων αγροτικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα και του KASH με σκοπό τη βελτίωση αποτελεσματικότητας ανταλλαγής πληροφοριών, προώθησης και προστασίας συμφερόντων των SHBB,
8. στον συντονισμό δραστηριοτήτων τους στο πλαίσιο της πρόσφατης πρωτοβουλίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την στήριξη και ανάπτυξη της κοινωνικής γεωργίας, αγροτικής βιομηχανίας και των αγροτικών περιοχών γενικότερα, ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται σε διασυνοριακές περιοχές στις βαλκανικές χώρες.
9. στη μεταφορά εμπειρίας και τεχνογνωσίας από την Ελλάδα σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις που αφορούν στην ενεργοποίηση και υποστήριξη της **δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και της μετεκπαίδευσης** των εργαζομένων στον τομέα της γεωργίας και της τεχνολογίας τροφίμων.

Εκτός από την ανωτέρω συνεργασία σε ό, τι αφορά **στη μεταφορά της πολύτιμης ελληνικής εμπειρίας και τεχνογνωσίας για την οργάνωση, επισημοποίηση και πιστοποίηση του αγροτικού τομέα και των γεωργικών επιχειρήσεων στην Αλβανία, ζητείται παράλληλα η ελληνική συνεργασία για τη βελτιστοποίηση της αγροτικής παραγωγής όσον αφορά στην τεχνολογία, γραμμές μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και τις καινοτομίες.**

Ειδικότερα:

Δυνατότητες και ευκαιρίες συνεργασίας στους τομείς: παραγωγής, συλλογής, αποθήκευσης, μεταποίησης, συσκευασίας, τυποποίησης προϊόντων και πρώτων υλών που παράγονται και μπορούν να εξαχθούν.

Τομέας Γεωργίας

Στον τομέα της παραγωγής, μεταποίησης και εξαγωγής νωπών και κονσερβοποιημένων λαχανικών.

Στην Αλβανία καλλιεργούνται λαχανικά σε έκταση περίπου 31.176 εκτάρια, σε απλά θερμοκήπια 1.400 εκτάρια, ενώ σε θερμαινόμενα θερμοκήπια 71 εκτάρια. Επίσης καλλιεργούνται όψιμα λαχανικά μετά τη συγκομιδή ορισμένων δημητριακών όπως σιτάρι ή κτηνοτροφικών φυτών σε έκταση 1.360 εκταρίων.

Στην Αλβανία παράγονται φρέσκα λαχανικά σε μεγάλη ποικιλία και σε ποσότητα 1,4 εκατομμυρίων τόνων περίπου κατ' έτος. Από αυτά, σε θερμοκήπια παράγονται 120 χιλιάδες τόνοι κατ' έτος περίπου, εκ των οποίων σε απλά θερμοκήπια 113 χιλιάδες τόνοι κατ' έτος, ενώ σε θερμαινόμενα θερμοκήπια 7.000 τόνοι κατ' έτος περίπου.

Η παραγωγή γεωργικών προϊόντων σε θερμοκήπια λαμβάνει χώρα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και μάλιστα από τον Απρίλιο έως τον Δεκέμβριο, ενώ προγραμματίζεται με βάση τη ζήτηση στην αγορά. Ενώ η παραγωγή λαχανικών που παράγονται στο ανοικτό χώρο αρχίζουν τον Μάιο - Σεπτέμβριο.

Η Αλβανία διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα ειδικά για την παραγωγή λαχανικών υψηλής ποιότητας. Διαθέτει ζεστό κλίμα με ηλιοφάνεια πολλές ημέρες το χρόνο και καθαρή παραγωγική γη, καθώς είναι πολύ περιορισμένη η χρήση χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Διαθέτει άφθονα νερά για άρδευση. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι, εφόσον εξασφαλισθεί η διάθεση στην διεθνή αγορά, είναι εφικτή η παραγωγή νωπών λαχανικών υψηλής ποιότητας σε ποσότητες μέχρι και 140 χιλιάδων τόνων περίπου.

Όσον αφορά τον τομέα των νωπών λαχανικών προτείνονται:

α) Συνεργασία με εξειδικευμένες ελληνικές εταιρείες προκειμένου να εξασφαλιστεί η αγορά πωλήσεων παραγωγής σε χώρες της ΕΕ και πέραν αυτής. Συγχρηματοδότηση κατασκευής θερμοκηπίων, τόσο με πλαστική κάλυψη όσο και για τα θερμοκήπια με ηλιακή θέρμανση, με πάνελ ηλιακής ενέργειας αλλά με θέρμανση με καύσιμα.

β) Οι εγχώριοι εταίροι και οι δυνατότητες στην Αλβανία υφίστανται να διπλασιάσουν όχι μόνο την καλλιεργούμενη έκταση γης αλλά και την υφιστάμενη ποσότητα παραγωγής νωπών λαχανικών σε θερμοκήπια.

γ) Συνεργασία για την κατασκευή και συγχρηματοδότηση ψυκτικών αποθηκών και μονάδων πλύσης, επιλογής, τυποποίησης και συσκευασίας φρέσκων λαχανικών με προορισμό την εξαγωγή προκειμένου να συμπληρωθούν οι καθορισμένες ποσοστώσεις από τις χώρες της ΕΕ.

δ) Συνεργασία για την κατασκευή και για συγχρηματοδότηση στην κατασκευή μονάδων επεξεργασίας, κονσερβοποίησης και συσκευασίας λαχανικών διότι κατά την χρονική περίοδο Ιουνίου - Αύγουστου υπάρχει μεγάλη ποσότητα παραγωγής σε χαμηλές τιμές.

ε) Συνεργασία για την πλήρωση των κριτηρίων που καθορίζονται από την ΕΕ και Αλβανική Κυβέρνηση για την λήψη επιχορήγησης (grant) ύψους 94 εκ. Ευρώ προς τους Αλβανούς γεωργούς, στο πλαίσιο προγράμματος IPARD II, για την χρονική περίοδο 2018-2020, στον τομέα γεωργίας και αγροτικής ανάπτυξης.

Τομέας φαρμακευτικών φυτών

Η Αλβανία παράγει 10.600 τόνους καλλιεργήσιμων φαρμακευτικών φυτών υψηλής ποιότητας και μεγάλης ποικιλίας κατ' έτος. Οι εταιρείες που ασχολούνται με την δραστηριότητα αυτή ζητούν:

α) Συνεργασία για την κατασκευή χώρου αποθήκευσης πρώτης ύλης, μονάδων συλλογής, επεξεργασίας και συσκευασίας φαρμακευτικών φυτών, κατασκευής εργαστηρίων για την παραγωγή ελαίων φαρμακευτικών φυτών σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητη η συνεργασία για την συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης στο πλαίσιο Προγράμματος IPARD II.

β) Συνεργασία για την αναζήτηση αγορών για μεγάλες ποσότητες φασκόμηλου και μερικών άλλων φαρμακευτικών φυτών.

Τομέας δένδροκαλλιέργειας για φρούτα και εσπεριδοειδή.

Στην Αλβανία παράγονται 205.000 τόνοι φρούτων το χρόνο, ποσότητα η οποία δεν επαρκεί για την κάλυψη της εσωτερικής ζήτησης, όσον αφορά πολλές ποικιλίες φρούτων, με αποτέλεσμα οι ανάγκες της χώρας να καλύπτονται μέσω των εισαγωγών.

Σήμερα έχουν αυξηθεί οι εκτάσεις στις οποίες καλλιεργούνται ρόδια, σύκα, ελιές και μήλα. Η παραγωγή των μανταρινιών σε μερικά χρόνια αναμένεται να διπλασιαστεί και να ανέλθει σε 50.000 τόνους ετησίως, καθώς και η παραγωγή εσπεριδοειδών και ακτινιδιών, η οποία θα διπλασιαστεί.

Συνεπώς, οι αλβανοί παραγωγοί έχουν ανάγκη την:

α) Συνεργασία για την αύξηση της παραγωγής/εμπορίας εσπεριδοειδών, ιδιαίτερα της ποικιλίας Clementine Mandarin, καθώς η δυναμικότητα των εξαγωγών αναμένεται να ανέλθει προσεχώς σε 30.000 και πλέον τόνους.

β) Συνεργασία για την εισαγωγή από την Ελλάδα νέων φιντανιών μανταρινιών και εν γένει εσπεριδοειδών, κατασκευή γραμμών επιλογής, συσκευασίας και ψυκτικών αποθηκών και αποθηκών συντήρησης εσπεριδοειδών.

Τομείς αλιείας και υδατοκαλλιέργειας

I - Ο αλβανικός αλιευτικός στόλος αλιεύει συνολικά 4.368 τόνους αλιευμάτων, που αφορούν ειδικότερα σε:

- θαλάσσια αλιεία 2.830 τόνοι,
- παράκτια αλιεία 580 τόνοι,
- αλιεία σε λιμνοθάλασσα 364 τόνοι,
- αλιεία σε εσωτερικά ύδατα 594 τόνοι.

II - Υδατοκαλλιέργεια 604 τόνοι

III - Μαλάκια 308 τόνοι

Συνολικά I + II + III = 4.368 + 604 + 308 = 5.274 τόνοι

Οι εταιρείες του αλιευτικού κλάδου χρησιμοποιούν στόλο παλιάς τεχνολογίας, ενώ παράλληλα δεν διαθέτουν ναυπηγοεπισκευαστικό χώρο για την επισκευή των πλοίων. Εξάλλου, δεν διαθέτουν εξειδικευμένο κέντρο συλλογής, επεξεργασίας και αποθήκευσης των ψαριών. Ωστόσο, διαθέτουν επαρκή ικανότητα για την μεταποίηση, συσκευασία και εξαγωγή της σαρδέλας και αντζούγιας.

Για τον τομέα αυτό οι εταιρείες έχουν ανάγκη τη συνεργασία:

α) για την ανανέωση του αλιευτικού στόλου και τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για την επισκευή των αλιευτικών τους.

β) για την κατασκευή ενός κέντρου για τη συλλογή, επεξεργασία και τυποποίηση των ψαριών.

γ) για την εισαγωγή εξοπλισμού και τροφών για υδατοκαλλιέργειες και ιδίως μυδιών κοντά στην ακτή.

δ) Οι παραγωγοί υδατοκαλλιέργειας και ιδίως μυδιών στη λίμνη Butrint έχουν ανάγκη τη συνεργασία για την προσέλκυση επενδύσεων, με σκοπό την ανάπτυξη της παραγωγής και για την εύρεση αγορών για τα προϊόντα τους.

Τομέας κτηνοτροφίας.

Η Αλβανία διαθέτει τεράστια δυναμικότητα για την ανάπτυξη της παραγωγής και των εξαγωγών στον τομέα της κτηνοτροφίας.

Οι αλβανοί κτηνοτρόφοι εκτρέφουν 2,92 εκατομμύρια αιγοπρόβατα, 503.000 αγελάδες, 213.000 περιποδάκτυλα, 181.000 χοίρους, 292.000 κυψέλες και 8,3 εκατομμύρια πουλερικά. Παράγουν 1,16 εκατομμύρια τόνους γάλα, 776 εκατομμύρια αυγά, 160 χιλιάδες τόνους ζώντα ζώα, 3.217 τόνους μαλλί, 3.300 τόνους μέλι. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει δυνατότητα εξαγωγής προϊόντων και πρώτων υλών ζωικής προέλευσης, ενώ αντίθετα εισάγονται προϊόντα ζωικής προέλευσης 200 εκατομμύρια ευρώ ετησίως σε αξία.

Οι αλβανοί κτηνοτρόφοι, ιδίως εκείνοι που βρίσκονται στις παραμεθόριες περιοχές με την Ελλάδα ενδιαφέρονται για συνεργασία:

α) στον τομέα της κτηνιατρικής, με σκοπό την εισαγωγή σύγχρονου εξοπλισμού διάγνωσης, θεραπείας και μεταφοράς εμπειρίας και τεχνογνωσίας, ιδίως για την τεχνική υποστήριξη της Ένωσης Αγροτικής Συνεργασίας (SHBB) και των ιδιωτικών κτηνιατρικών σταθμών.

β) Στον τομέα εκτροφής, μεταφοράς, συλλογής, σφαγής και εμπορίας - πώλησης ζώντων ζώων με σκοπό την πραγματοποίηση εξαγωγών.

γ) Στον τομέα του περιβάλλοντος για την εισαγωγή γραμμών επεξεργασίας υπολειμμάτων κτηνοτροφίας και ιδιαίτερα κοπριάς.

δ) Για τη συλλογή πλεονασμάτων γάλακτος από τους αγρότες, δεδομένου ότι μόνο το 11% συλλέγεται για διάθεση στην αγορά, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του, λόγω της περιορισμένης ζήτησης χρησιμοποιείται ως ζωοτροφή. Επισημαίνεται ότι η περιοχή της Λάρισας ειδικότερα έχει πολύ καλή εμπειρία στον εν λόγω τομέα.

ε) Για τη συλλογή και την επεξεργασία δερμάτων και για τη συλλογή μαλλιού, καθώς μόνο το 20% και 30% της παραγωγής τους συλλέγεται και πωλείται στην αγορά, αντίστοιχα.